

Stockholm 3 april 2019

Livsmedelsförsörjning och hållbara livsmedelssystem

Utlysning av medel till ett forskningsprogram

Programmets förväntade budget	Sammanlagt 80 miljoner kronor under fyra år.
Mistras finansiella bidrag	Högst 80 % av programmets sammanlagda budget, maximalt 64 miljoner kronor.
Motfinansiering	Minst 20 % av programmets sammanlagda budget.
Ansökans längd	Högst 40 sidor + bilagor (CV och intyg från programvärd).
Ansökningar Mistra tillhanda senast	Måndagen den 30 september 2019 kl 16.00. Ansökan skickas till mail@mistra.org som en sammanhållen pdf.
Bilagor	<ol style="list-style-type: none">1. Bakgrundsrapport: "Food Security and Sustainable Food Systems"2. Godkända kostnader och godkänd motfinansiering3. Budgetmall
Kontaktperson	Thomas Nilsson, tel 070-629 88 12, thomas.nilsson@mistra.org

Livsmedelsförsörjning och hållbara livsmedelssystem

Utlysning av medel till ett forskningsprogram

Mistra erbjuder forskargrupper att tillsammans med andra samhällsaktörer lämna förslag på ett nytt forskningsprogram som ska bidra med lösningar på hur ett hållbart, konkurrensmässigt, lönsamt och innovativt svenskt livsmedelssystem kan utvecklas till 2030.

Bakgrund

Det behövs djupgående förändringar av livsmedelssystemet för att nå de globala målen för hållbar utveckling samt villkoren i Parisavtalet om klimat. I ett svenskt sammanhang finns ett stort antal studier och initiativ som utifrån olika utgångspunkter analyserar delar av det svenska livsmedelssystemet och hur dessa kan bidra till ett mer hållbart system. Det finns också ett ökande antal innovationsinsatser som rör delar av livsmedelskedjan för att göra dem mer hållbara. Inga av dessa initiativ har emellertid anlagt en systemsyn på hur man kan ställa om det svenska livsmedelssystemet i sin helhet för att uppnå de globala målen och samtidigt stärka konkurrenskraft och lönsamhet.

Livsmedelsförsörjning kan definieras på flera sätt. Den mest grundläggande definitionen handlar om att förhindra hunger och tillhandahålla de mest basala livsmedlen till en överkomlig kostnad. Ofta lägger man in i begreppet att försörjningen ska fungera även vid olika typer av förändringar, störningar och avbrott. Begreppet kan ytterligare vidgas till att innefatta tillhandahållandet av näringsrik och säker kost som produceras på ett hållbart sätt och som ger tillräcklig vinst för aktörerna i livsmedelssystemet så att de kan göra nödvändiga investeringar.

I livsmedelssystemet ingår inte bara produktionen av mat utan även i hög grad konsumtionen och konsumenterna. Att inkludera konsumenterna och få dem att bli en drivande kraft i omställningen är betydelsefullt.

Sverige har spelat en ledande roll i EU för att minska användningen av antibiotika och att höja kraven på djurvälstånd. Det finns stora möjligheter för Sverige att även ta en ledande roll internationellt när det gäller ett hållbart och resilient livsmedelssystem. Medvetenheten om behovet av förändring är relativt stor i Sverige och det finns en vilja hos många intressenter i livsmedelssystemet att bidra till förändringen.

Förväntningarna har varit lägre på livsmedelssektorn än på andra sektorer i samhället att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser. Detta sammanhänger inte minst med de utsläpp som djuruppfödning och mejeriproduktion medför liksom hantering av natur- och konstgödsel. Ibland ses dessa utsläpp som oundvikliga. Ett mål om nettonollutsläpp inom jordbrukssektorn skulle emellertid vara en viktig drivkraft för klimatomställningen av det svenska samhället och för att driva innovation inom livsmedelssektorn.

Den låga lönsamheten i den svenska jordbrukssektorn är oroande i ljuset av ökad efterfrågan på investeringar som behövs för att kunna delta i omställningen, möta nya förväntningar och krav samt öka förmågan att hantera extrema vädersituationer och ett förändrat klimat. Jordbruket, liksom vattenbruket och fisket, bidrar med arbetstillfällen på den svenska landsbygden och därmed till en levande landsbygd. En ökande lönsamhet i jordbrukssektorn genererar därmed en rad positiva socio-ekonomiska utvecklingseffekter.

Denna utlysning bygger på en bakgrundsrapport (bilaga 1). Inom ramen för framtagandet av bakgrundsrapporten hölls ett dialogmöte den 7 februari 2019 med ett urval av intressenter inom det svenska livsmedelssystemet.

Inriktning

Det föreslagna forskningsprogrammet ska ta sin utgångspunkt i bakgrundsrapporten och de fyra forskningsområden som där anges. Forskningsområdena beskrivs kortfattat i det följande.

1. Framtidsscenarioer

Världen förändras snabbt ur ett miljömässigt, socialt, tekniskt och geopolitiskt perspektiv. Scenarioanalys är ett användbart verktyg för att utforska hur olika framtida förhållanden och drivkrafter kan påverka det svenska livsmedelssystemet. Sådana förhållanden och drivkrafter kan t.ex. vara kopplade till demografi, internationell handel, internationellt samarbete, förändrad efterfrågan och i vilken utsträckning samhället och konsumenterna driver på och/eller accepterar nya kostvanor.

2. Nettonollutsläpp av växthusgaser från den svenska jordbrukssektorn

Sverige har satt som mål att nå nettonollutsläpp av växthusgaser för samhället som helhet till 2045. Jordbrukssektorn ingår i detta övergripande mål, men staten har hittills inte satt upp något specifikt mål för jordbruket. Trots detta ställs här frågan hur ett jordbruk med nettonollutsläpp skulle kunna se ut inom de olika framtidsscenarierna, vilka målkonflikter och synergier som kan uppstå, och vilka konsekvenser det kan få för sektorn som helhet. En minskning av utsläppen av växthusgaser kommer sannolikt att påverka andra miljömål och andra målsättningar i samhället. Effekterna kommer dessutom troligen att bli olika i olika delar av Sverige.

3. Indikatorer för att mäta livsmedelssystemets målpuffyllelse

Det behövs nya indikatorer och mätetal för att både följa utvecklingen och stimulera till åtgärder som driver övergången från nuvarande system till ett nytt och mer hållbart livsmedelssystem. Hur kan sådana indikatorer utvecklas på ett sätt som stimulerar till åtgärder och påverkar beslutsfattare inom politik, näringsliv och civilsamhället i bred bemärkelse inklusive konsumenterna? Många av de indikatorer som används idag mäter inte rätt parametrar och därmed inte rätt incitament.

4. *Strategier, åtgärder och incitament som driver utvecklingen mot ett hållbart och resilient svenskt livsmedelssystem*

Hur kan olika typer av hinder övervinnas och hur kan incitament och gynnsamma förhållanden skapas som leder till förändring? Vilka åtgärder behövs och hur kan de testas och skalas upp? Åtgärder kan dels vara av tekniskt och annat slag inom näringslivet, dels lagstiftning och andra styrmedel på samhällsnivå. Vilka blir konsekvenserna för olika grupper och hur kan förändringen påverka Sveriges internationella konkurrenskraft, och i vidare bemärkelse Sveriges ställning i världen?

Samtliga forskningsområden ska adresseras i programmet.

Målet med forskningsprogrammet är att det ska bidra med lösningar på hur ett hållbart, konkurrensmässigt, lönsamt och innovativt svenskt livsmedelssystem kan utvecklas till 2030. Det finns därigenom en koppling till Agenda 2030 och Sveriges bidrag till de globala målen för hållbar utveckling samt ambitionen att uppnå Parisavtalet. Relevans och förväntat genomslag med avseende på dessa mål måste behandlas i programförslaget.

Programmets tyngdpunkt ska ligga på det svenska livsmedelsystemet och svensk livsmedelsförsörjning, men hänsyn måste tas till att mycket av lagstiftningsarbetet kring livsmedel sker på EU-nivå. Programmet ska även ha en global utblick.

Alternativ användning av jordbruksmark eller vattenområden för annat än livsmedelsproduktion ligger utanför denna utlysning.

Programmet ska planeras för fyra år, men ha ett åttaårigt perspektiv. Det är av stor vikt att aktivt involvera samarbetspartners redan på planeringsstadiet och vidare genom hela forskningsprocessen. Inom programmet förväntas tvärvetenskaplig samverkan, samt samverkan med näringslivet, den offentliga sektorn och det civila samhället. Samverkan mellan akademien och näringslivet förväntas vara väl utvecklad för att leda till konkreta resultat.

Under programgenomförandet förväntas dialog, erfarenhetsutbyte och när så är relevant samverkan med andra Mistraprogram.

Vem kan söka?

Utlysningen vänder sig till forskargrupper inom alla akademiska discipliner verksamma vid svenska lärosäten, forskningsinstitut och företag samt avnämare från näringslivet, den offentliga sektorn och civilsamhället. Forskare och organisationer verksamma utomlands får delta men huvudsökande och tilltänkt programvärd måste vara en svensk organisation.

Värdorganisationen och deltagande organisationer förväntas vara samordnade i ett konsortium som skriver och lämnar in en gemensam ansökan.

Särskilda villkor

1. Motfinansiering krävs med 20 % av programmets sammanlagda budget från t.ex. företag, organisationer och myndigheter. Bidraget kan delvis vara ”in kind”, t.ex. personal som medverkar i programmet. Kravet på motfinansiering grundar sig på erfarenheten att engagemanget och integrationen i programmet ökar när flera organisationer bidrar med resurser. Förväntad motfinansiering ska redovisas i ansökan och bekräftas i intyg från tilltänkt programvärd.
2. Gällande regler för indirekta kostnader – se bilaga 2.

Ansökningsprocess och beredning

Ansökan ska skrivas på engelska, förutom en sammanfattning på svenska. Ansökan ska bestå av följande delar och bilagor och måste följa angivna sidbegränsningar. Om ansökan överskrider någon av sidbegränsningarna kommer den inte att behandlas. Inga andra bilagor än nedan angivna får bifogas.

Huvuddelen av ansökan (högst 40 sidor) ska innehålla följande delar:

Sammanfattning på engelska och svenska

1. Vision, mål och förväntade effekter
2. Programmets vetenskapliga värde, inklusive ’state of the art’
3. Programmets samhällsnytta
4. Programmets organisation
5. Kompetens och nätverk
6. Beskrivning av ingående projekt
7. Leveranser
8. Kommunikation och implementering
9. Budget (använd budgetmall, bilaga 3)

Följande bilagor ska bifogas:

- I. CV:n på högst 10 nyckelpersoner (max 1 sida per person)
- II. Intyg från tilltänkt programvärd

Observera att det på programförslagets framsida ska framgå: (a) preliminär programtitel, (b) tilltänkt programvärd, (c) tilltänkt programchef, (d) kontaktperson för ansökan med fullständiga kontaktuppgifter.

Det maximala antalet sidor för huvuddelen av ansökan är 40 sidor, men det är inget mål i sig att nå upp till detta antal. Det är i ditt intresse som sökande att ansökan är koncis och läsbar. Ansökan kommer, om den beviljas, att utgöra grunden till den programplan som styr programmet.

Till ansökan ska fogas ett intyg som bekräftar att den tilltänkta programvärden (tillika huvudsökande) är beredd att ta på sig programvärdskapet och ställa nödvändiga resurser till förfogande, samt accepterar Mistras regler för indirekta kostnader. Den

tilltänkta programvärden ska också intyga att löften om motfinansiering har inhämtats och överensstämmer med redovisad intäktsbudget. Intyget ska vara undertecknat av rektor, VD eller motsvarande.

Notera att det normalt är ett heltidsuppdrag att vara chef för ett Mistraprogram och att alla program förväntas ha en kommunikatör och en genomtänkt och tydligt definierad budget för kommunikation och implementering. Läs gärna avsnittet "Att driva Mistraprogram" på www.mistra.org (under "Forskning").

Mistra avser att bevilja forskningsmedel till ett (1) av de inlämnade programförslagen. Det är inte möjligt inom ramen för denna utlysning att söka medel för enstaka projekt.

Lägg märke till att Mistra omfattas av offentlighetsprincipen, vilket innebär att alla inkomna handlingar till Mistra, inklusive ansökningar, är offentliga. Under vissa förutsättningar kan uppgifter sekretessbeläggas.

Personuppgifter som inkommer hanteras i enlighet med gällande lagstiftning om dataskydd. För mer information se Mistras integritetspolicy (www.mistra.org/integritetspolicy/).

Ansökan skickas som en sammanhållen pdf (inklusive bilagor) per e-post till mail@mistra.org och ska vara Mistra tillhanda senast den 30 september 2019.

Utvärderingskriterier

Samtliga ansökningar kommer att utvärderas enligt följande kriterier där potential för lösandet av miljöproblem samt bidrag till hållbar utveckling är av central betydelse.

1. Ansats, dvs i vilken mån programmet har en bärande och sammanhängande idé och innovativ inriktning, hur välformulerade målen är samt hur väl de förväntade effekterna redovisas (inklusive indikatorer).
2. Vetenskaplig kvalitet, dvs hur väl programmet svarar mot kraven på hög vetenskaplig kompetens, teoretisk höjd och metodologisk kvalitet.
3. Nyttä, dvs hur välutvecklad samverkan med användare av forskningsresultaten är (och förväntas vara) och vilka stödjande kommunikativa processer och metoder som används för att uppnå en effektiv implementering.
4. Ledning och organisation, dvs på vilket sätt programmet kommer att integreras i värdorganisationen, hur det kommer att styras och organiseras och med vilken grad av effektivt nyttjande av resurser.
5. Konkurrenskraft, dvs på vilka sätt programmet har potential att bidra till stärkt svensk konkurrenskraft och välbefinnande i vid mening.

Utvärderingen görs av externa experter. Utfrågningar utgör en del av processen.

Tidsplan

2019

3 april	Utlysningen öppnar
30 september	Utlysningen stänger
September - november	Utvärdering av ansökningar
December	Beslut om tilldelning fattas av Mistras styrelse

2020

januari	Programstart (preliminärt)
---------	----------------------------

Kontakt

Thomas Nilsson, 070-629 88 12, thomas.nilsson@mistra.org